

Dua Jaro, N-ro 10
(23)
Oktobero, 1934.

Adreso Redakcia k. Administracia: P. O. Box 274, Shanghai, Ĉinio.
上海郵局信箱二七四號
Jarabono: Kvin Respond-kuponoj por Eksterlandanoj.
每月一期, 大洋五分; 全年五角, 郵費在內.

第二年 第十號
(總第二十三號)
一九三四年十月

Kiel Situacias la Esperanto-Movado en Nordĉinio

Kiel la reprezentanto de ŜEL kaj "LA MONDO" mi ekvojaĝis de Ŝanhajo norden je la 12a de Junio por observi nian movadon en Nordĉinio. Unue mi vizitis la urbon Cintao, belan, apudmaran kaj interesan. Tie mi restis kvin tagojn ĉe la esperantisto. En Cintao nun ne ekzistas esperanta grupo sed nur individuaj esperantistoj, por mi kaj la japana esperantisto nomata Iŭta Sojĉilo, kiu ĵus alvenis tien el Tokio, ili aranĝis bonvenan kunsidon kun kelkaj lokaj japanaj esperantistoj, kio okazis en la Japana Liceo Cintao. Estis interese, ke en tiu kunsido post niaj propagandaj paroladoj pri esperanto, kelkaj ne-esperantistaj ĉeestantoj deklaris tuj eklerni esperanton. La esperanto-movado en Cintao nur ekzistis antaŭ unu jaro, kaj okazis esperanta kurso en Ŝantun Universitato lastjare, entute la esperantaj lernintoj en tiu urbo nur ĉirkaŭ kvindek personoj. Sed la lertaj esperantistoj kiuj povas skribi kaj paroli esperante nur kelkaj, pliparte el ili estas la ofiistoj de radio-stacio kaj telegraf-oficejo. Ili havas sufiĉe da tempo labori por nia movado, ĉar ili nur laboras ses horojn en siaj oficejoj ĉiutage, sed al mi iu kamarado konfesis, ke ili estis maldiligentaj por nia afero, tial la esperanto-movado en Cintao estas ne vigla. Ĝenerale en Ĉinio nia movado suferas pro la politika malhelpo sed en Cintao same kiel en Ŝanhajo oni povas libere organizi ian ajn esperantajn organizaĵojn sen registara malhelpo. Ekscite de la raportoj pri la laboro de ŜEL en Ŝanhajo, niaj ĉintaoaj kamaradoj tuj aranĝis studrondeton kaj baldaŭ okazos esperantaj kursoj en lokaj lernejoj.

Adiaŭinte kun ĉintaoaj esperantistoj mi veturis al Pejino, la civiliza urbo de Ĉinio. Pejino estas konata ne nur pro ĝia antikveco sed ankaŭ pro ĝia feŭdeco, kion la nuna registaro obstine subtenas. Pri la historio de esperanto-movado en Pejino mi volas komenci ekzisti: Depost la manĉuria invado de japana imperiisto en 1931-j. altiĝis la ondo de kontraŭ-imperiista movado precipe kontraŭ japana, en Pejino. Esperanto kiel kunligilo de subpremataj popoloj en ĉiuj landoj de la mondo por unuigi siajn fortojn batali kontraŭ la subpremantoj ekscitis la korojn de pejinoj studentoj. Tiam esperanto-movado en Pejino estis dievastigata inter la anti-imperiestemaj studentoj. Okazis esperantaj kursoj preskaŭ en ĉiuj universitatoj kaj gimnazioj; organizis la Unio de Esperantaj Asocioj de Pejino, kiu havis pli ol mil anojn, kaj eldonis la gazeton "La Stele Pejino". La progresema es-

movado daŭris nun jaron. En la jaro 1932 alvenis la subpremato de registaro, dum ĉiuj organizoj esperantaj estis malpermesataj. Detalan la Unio ĉesis sian ekzistadon, sed la radiko de nia movado forte restis ĉe la individuaj esperantistoj.

Malgraŭ ĉio la esperanto-movado en Pejino rekreskis aŭtuno de 1933-j., Ekaperis "La Lumo de Esperanto" en iu tagjurnalo nomata "La Mondo", kaj ĉirkaŭ ĝi grupiĝis multaj lokaj esperantistoj. Pro la politika malhelpo oni nur povas kaj povas pace kaj singardeme labori por nia afero. Ĝis nun ian ajn kunsidon estas malpermesate organizi en la urbo kaj la esperantistoj-laborantoj ĉiam estas atentataj de la "potenuloj". Pejina Esperantista Ligo staris sed ĝi ne estas oficiala organizo tial ĝi ne havas rajton kunvoki komunan kunvenon por sia afero. En Pejino mi restis unu monaton sed mi nur ĉeestis unu kunsidon aranĝitan de Ĉin-ha Esperanta Asocio en Ĉin-ha Universitato ekster la urbo. La pejina Ligo havas nur pli

ol 30 membrojn sed tagon post tago multigas la aliĝantoj.

Plue mi intencis viziti Tjencinon sed pro mia propra afero mi devis rekte veturi a-Nankino per vagonaro.

Kiel do, niaj kamaradoj laboras en Nankino, la granda ĉefurbo! Antaŭ du jaroj ekzistis Nankina Esperanto-Asocio kaj eldonis gazeton. Sed la politika ĉirkonstanco en Nankino estas ne pli bona ol en Pejino, tial esperanto-movado antaŭ suferis kaj suferas pro registara malhelpo. Nun ili, nankinaj esperantistoj havas parolkunsidon kaj studrondon por studi kaj praktiki nian lingvon, ankaŭ ili klopodas aranĝi esperantajn kursojn en lokaj lernejoj.

Estas fakto, ke esp-movado en Nord Ĉinio ankoraŭ ne estas tre vigla, tamen ĝi estas prospektivplena, ĉar kiel bonan batalion, esp-on ja bezonas la kontraŭ-imperiestemaj amasoj de Nord-Ĉinio. Do, nord-ĉinaj k-adoj, bezonu kuraĝe kaj energie, por la realigo de nia devizo "Per Esperanto por la Liberigo de Ĉinio!"

—Hofu

爲全國數十萬囚人請命

記者

最近「中國世界語書店」接到了南京「軍政部中央軍人監獄圖書館籌備處」寄來的「徵書啓事」,要求「世界」給以刊登,並代爲鼓吹。我們對於書店方面的這個要求,自然願意竭力幫助的。

下面是「徵書啓」的原文——

請原恕很冒昧的寫這篇啓事,因我們覺得在這裏所提出的一個小小的要求,或許會值得貴書店的注意。中國目前政治組織上的一切設施,離開近代文明的理想還是非常遙遠,這當然有種種社會的經濟的原因,而缺乏有意識的努力,也是一個主要的條件。當這週政時期將次告終,國民會議定期召集,政府與民更始的今日,對於過去設施上的一切缺憾,自有重新回顧的必要;我們站在治理獄政者的地位,也未嘗不深切的感覺,過去獄政制度的不能完備,給予罪囚的不幸,以及使帝國主義者作保留領事裁判權的藉口,是何等痛心的事。古來「天可憫國主眾民以教」,刑獄制度的起源,原寓有刑教兼施的意義,徵之近代西哲的學說,也以爲對於犯罪的消弭,教化與感化,是比刑罰更爲有力的。本監是一個軍法的執行機關,性質上雖與普通司法監獄略有不同,但從民國十八年創辦開始,就高奉感化主義的理論,抱着爲全國監獄改良運動樹立模範的企圖,對於獄舍的建築,囚人的管理,都採取最新的方

式,尤其是關於教育與感化的設施,特別注重;務使每個囚人,都有反省自新的機會。不過因種種關係,許多必需的設施,未能驟時完備。在目前我們覺得萬分切要的是,設立一個監獄圖書館。我們本來有一部分圖書的設備,供給囚人教育的用途,但爲數甚微,不能普遍。就現狀論,收容的囚人約一千數百名,其中一部分文盲,在施行初步識字的教育,其他多數爲青年的軍人和學生,以及文化水準較高的大學生智識份子,在強鄰環迫,國難方殷的今日,這些正是捍衛家國爲民前鋒的材具,不幸環境和思想的關係,發生越軌的行動,觸犯了刑章,陷於深沉的獄底;如果獄的人給予良好的啓蒙,糾正他們過去的錯誤,也未嘗不可造成一個健全的公民,尤其是在這幽囚的期間,完全隔絕了外界的打擾,生活安定,心境澄清,正可利用冗長的歲月,專意於書本的功夫,不但可以培養德性,鍛練意志,同時也爲判滿出獄的異日,準備立身應世的學術技能。所以圖書的需要非常廣大,但照我們的經濟預算,沒有能力來購買大量的圖書,而根據事實的需要,却又不容再事期待,因此我們除一面積極籌募經費外,同時想到請求出版界與著作界捐輸的辦法。我們知道

貴書店在出版界占着重要的地位,對國內文化教育事業,有着不朽的功績,而且對社會民族的前途,抱着熱切的關心,那麼,爲着這個關係於全國監獄改良運動的監獄圖書館的創舉,也即是關係着民族前途的全國十萬囚人幾千神

每月文選

Homoj Kreskas Ĉiuhore

En Laborist-Kamparano Ruĝan Armeon de Sovet-Unio ĉiujare alvenas novaj rezervoj¹ el laborist-kamparana junularo kaj la Ruĝa armeo edukas ilin en klasbatala² spirito, en la spirito de marksismo-leninismo. Dum tre mallonga tempo la homoj iufoje analfabetaj³ kaj politike nekleraj estas edukitaj de la Ruĝa armeo, kiel politike kaj militite kleraj⁴ batalantoj konsele defendantaj interesojn de laborista klaso.

Rezulte de politika laboro, rezulte de regulaj politikaj instruoj, rezulte de influo de ĵurnaloj kaj de partopreno en ĉiutaga riĉenhava⁵ socia vivo de la armeo—sangiĝas homoj. Ili ĉiufanke spirite kreskas.

Ĉiu regimento de la Ruĝa armeo havas propran presatan ĵurnalon, kiu respegulas la vivon de regimentoj kaj kies korespondantoj estas ruĝarmesanoj mem. Sube mi citas kelkajn artikolojn el nia regimentgazeto, kiuj klare atestas⁶ kiel kulture kreskas la homoj en Ruĝa armeo.

—Mi neniam kaj nenie lernis kaj absolute ne komprenis politikajn problemojn. Alveninte en Ruĝan armeon mi komencis lerni, sed en politiko mi ne progresis. En politika lernado mi estis lasta inter miaj kamaradoj. Ili konsideris min tute senkapabla al politika lernado kaj hontigis⁷ min. Tio vekis en mi grandan deziron lerni kaj atingi⁸ miajn kamaradojn en politika lernado.

生活的改善。而向 貴書店提出乞捐圖書的要求，一定會被容許的吧。

軍政部中央軍人監獄圖書館籌備處謹啓
讀了這篇「徵書啓」，我想每一個世界語者，都會高舉雙手來贊助的。對於中央軍人監獄圖書館籌備當局的這種為全國幾十萬囚人請命的創舉，我們感佩之餘應該毫不猶豫地給以最大的實力的援助的。

隨着近年來中國世界語運動之發展，我們時常聽到監獄中有人研究世界語的消息。這在我們從事宣傳普及世界語的人們，該是多麼可喜的消息！正如這「徵書啓」中所說的，幾十萬囚人，「在強鄰環逼，國難日深的今日」，「正是捍衛家國為民前鋒的材具，不幸因環境和思想的關係」，以致失去自由，「陷於沉深的獄底」！我們正該給以世界語這一銳利的武器，對讓他們異日出獄，來共同挽救這在帝國主義瓜分下的民族的危機，為被壓迫的半殖民地中國開拓一條光明的路來！

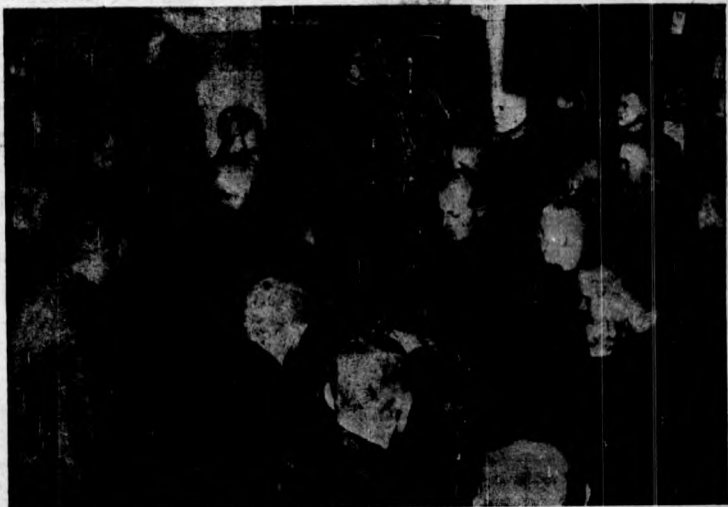
本刊對於中央軍人監獄的請求，贊助之餘，謹向全國世界語同志提議：

(一)各地世界語團體以及個別同志，請廣為宣傳贊助，並發起捐書(或捐款)運動，捐到的書籍可由本刊轉交或直寄：「南京江東門中央軍人監獄圖書館籌備處」。捐到的款子購買世界語書籍，或託中國世界語書店代辦。

(二)各地同志所出版之世界語圖書刊物，請隨時寄贈南京中央軍人監獄圖書館。我們希望上海中國世界語書店，南京中國世界語出版社，北平中國世界語書社，廣州市立世界語師範講習所都能贊助此舉，多多給以實力援助。

(三)我們更要向國外同志捐書，或以團體名義，或向個人的通信友人請求。

(四)我們要請求全國各地監獄都設立圖書館，以供囚人的閱讀。

Sovetiaj ruĝarmeanoj dum lernado

Mi plifortigis mian atenton al la lernado. Krom tio ruĝarmeanoj helpis al mi. Ili komisiis al k-do Ovčukov helpi al mi. Rezulte mi komencis ricevadi por politika lernado noton "mezbone"⁹.

Post trimonata estado en Ruĝo armeo mi sentas min kvazaŭ mi estas alia homo.¹¹ Trovigante en la armeo mi ekposedis ne nur militan teknikon¹² kaj politikan aboon¹³ sed multe lernis ĝenerale—

Alia ruĝarmeano Tilin skribas jenon:
—Antau armeaniĝo¹⁴ mi laboris kiel ŝarĝveturigisto,¹⁵ estis ne sufiĉe legocia¹⁶ kaj pri la politiko mi nenion sciis kaj neniam okupis min pri ĝi.

Trovigante en la armeo mi bone lernas politikajn lecionojn, lernas en lernejo por duonanalfabetoj¹⁷ kaj regule legas ĵurnalojn. Nun en mi aperis granda intereso al lernado. Post reveno el la armeo mi daŭros labori kaj lerni—

Interea estas la artikolo de ruĝarmeano Dedin, kiu ankaŭ skribas pri sia kultura kresko en la Ruĝa armeo.

—Mi laboris kiel ŝarĝisto, estis ne plene legocia, la politiko min ne interesis. En Ruĝa armeo mi komencis lerni en rondeto¹⁸ por duonanalfabetoj, samtempe lernante militajn studobjektojn¹⁹ kaj politikon. Rezulte de mia trimonata estado en la armeo kaj streĉa lernado mi jam komencis bone kompreni politikajn problemojn kaj eĉ mi mem faras paroladojn ĉe pridiskutoj. Nun mi ege deziras pluen lerni kaj esti plene klera homo—

Tiel kreskas homoj. Tiuj ĉi ekzemploj bone montras, ke Ruĝa armeo estas bona politika lernejo. En Ruĝa armeo estas forĝata²⁰ politika penso de junaj laboristoj kaj kamparanoj.

—L. Slepcev
Laŭ "Sur Posteno"

【註】1. 後備兵 2. klas-patal-a 3. 以前是文盲的人們 4. 在政治上在軍事上有教養的 5. 內容豐富的 6. 反映 7. 證明 8. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 鍛鍊

SPRITAĴOJ

Sklavigo Sen Vipoj

Lastatampe, orienta potenculo vizitis grandan Edinburgan kaŝeuk-fabrikon. Je la tagmeza horo la fajfilego sonis la tagmezan interrompon. Tra fenestro, la potenculo rigardis la laboristojn kuri tra la pordego. Ekasitite, li turnis sin al la fabrikestroj apude starantaj k ekkriis "Vidu, vidul viaj sklavoj forkuras!" "Ne ĝenu vin pro tio" respondis la estroj, "ili ja revenos". Je la unua horo denove sonis la fajfilego, k la laboristoj svarme eniris la fabrikon. "Mirinde", diris la potenculo, en mia lando necesas revenigi forkurintajn sklavojn per vipoj k hundoj. Mi nepre kunprenos hejmen dek tiajn fajfilegojn!" (El Britia PEK-Bulteno N-ro 17.)

Ne Estas Frenezulo

Foje Hitler, la "gvidanto k ĉefministro de Germanio", vizitita frenezulan hospitalon en Rejnlando. La frenezuloj, instrukiite de la hospitalestro, ĉiuj vicigis sin en du vicoj k salutis per "Heil Hitler" kiam Hitler venis. Sed unu maljunulo, kiu staris ĉe la enirejo, ne salutis. Sentinte sin ofendita, Hitler kolere demandis lin: Kial vi ne salutis min? "Mi ne estas frenezulo, mi estas la pordisto" respondis la maljunulo. (Laŭ Monda Kulturo)

Du Rabistoj

En iu ĉambro de dana reĝo, Kristian la 9-a, pendis sur la muro tri bildoj, kiuj prezentigas la germana imperiestro Vilhelmo k la dana reĝo mem, k inter ili la bildo de Kristo sur la kruco. Fojon la reĝo vokis unu el siaj soldatoj, k montrante la bildojn li demandis al la soldato: "Kiu estas li?" "Via reĝa moŝto", la soldato respondis. "Jes, kiu estas li do!" "Germana imperiestro Vilhelmo" "Bone, mia filo. Sed kiu estas tiu en la mezo?" "Lin mi ne konas", respondis la soldato. "Vi ne konas lin? Ĉu vi ne scias ke estas Kristo sur la kruco!" "Mi ne konas lin", respondis la soldato, sed mi bone legis, ke li estis pendigita inter du rabistoj, mi do ne kredis ke estis inter vi". (El La Ruĝa Proleot

世界語

附設第九期

中級班

每週一三

初級班

每週二四

星期班(初

每星期六

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

各

aro 爲目前惟世界語，世界每一個世界語備一本。惟該元以上，爲中志所買不起。合書社爲減低，特將該書在百本。該書現出書，定價每爲謀普及起見一月，凡在十(外埠以郵費者，不論多寡計算。寄費每

售處 永平坊十四號

界語書店 者諸君

致書和購物

\$3.50

界語大字典

五日截止

三元*

義經字典 1.75

用上下兩册

sp-Eng, Eng-

et Dictionary

... 2.00

Esp. Dictio-

... 2.10

Esp. ... 0.45

poudoj . 1.20

de Esperanto

... 1.20

Krestomatia

... \$2.60

Zamenhof

... 0.70

Kurso

每卷 0.95

aro(會話)

... 0.45

... 0.40

... 0.60

... 0.30

... 0.50

... 1.40

nderson

(三)每卷 1.60

(譯湖) 0.40

spirito ... 0.30

... 0.50

... 0.50

... 0.50

... 0.65

r Bildaro 0.28

... 0.20

... 0.32

... 0.32

... 0.35

... 0.35

... 0.35

... \$1.00

... 1.10

... 1.35

VILAGOJ MALSATAS

Malsatuloj migrantaj por serĉi mangajon

Demonstracio de Huĉou-aj kamparanoj antaŭ prefektejo

ĈINIO HURLAS

La Nevenkebla Forto

La loĝantaro de Ĉajnanŝjen (en Jehol 熱河朝陽縣) ĝis nun ankoraŭ restas netuŝebla por japana imperialisto. Japana armeo pasanta tie estas ĉiam forte batita. Foje granda nombro da japana armeo ilin atakis sed renkontis sangan kontraŭbatalon de la tuta loĝantaro. Rezulte pli ol mil japanaj soldatoj estis mortigitaj k kelkcent kapitaj. Post la interpacigo de la loka eklezio, estis interkonsentite ke ambaŭ ne invadu unu la alian k la manĉukŝo-registaro ne rajtu kolekti imposton en tiu regiono.

Sangaj Vortoj

"Ni ja volas renversi ne nur la vagonarojn, sed ankaŭ la imperialistan regadon pe-

organizita amasforto!" "Nun mi estas arestita, nur morton mi atendas. Sed hm, la loko kie mi mortas hodiaŭ, ankaŭ estos via gilotinejo!" jen la lastaj vortoj de Liŝhaj(李四海), unu el la gvidantoj de manĉuriaj Volontuloj, antaŭ sia ekzekuto.

Japanoj Amas Mongolion

Japanoj enmigrantaj en Internan Mongolion nun plimultiĝas. Ili portas kun si grandan kvanton da medikamentoj k kuraciloj por senpage servi al la mongoloj. Kial la japanoj tiel amas la mongolojn? Komento superflua.

Amikeca Imposto

Multaj strangaj nomoj de imposto estas en Szĉuen(四川), sed la plej stranga eble estas tiu, kiun la militaristo Liĉŝjan(李其相) en Nord-Szĉuen devigas pagi la tiean loĝantaron.

Ĝi estas nomata "amikeca imposto", signifanta ke per tiu imposto estas tenata amikeco (1) inter la armeo k la loĝantaro.

Vilagoj Malsatas

Estas trijarplano de kamparanoj en ŝenteŝjen (en Kĉiantun provinco 廣東省順德縣), kie regas krizigo por la distalo de silkindustrio. La plano konsistas el: 1-a jaro vendi filinon, 2-a jaro vendi filon k la 3-a jaro fariĝi mem rabistoj. Estas dirite, ke multaj jam realigis la 1-an k 2-an jaran planon.

En ŝu parto de Kansu (甘肅) nomata Lonsi (蘭西), vilagoj fariĝis tiel mizeraj ke oni nutras sin nur per kaĉo dufoje en ĉiutago. 13-4-jaraj knabinoj ofte ne portas pantalonojn. Fortaj junuloj ĉiuj forlasas sian hejmvilaĝon por serĉi laboron en urboj.

En Hĉian-mej (en Hupej Provinco 湖北省黃梅), la malsatuloj kensure aĉetis arsenikon por sin mortigi. En multaj familioj jam estas absolute nenio por manĝi, 9 el 10 kamentuboj ne elsendas kurejan fumon. Ke viroj vendas sian edzinon aŭ filon jam fariĝas ĉiutaga fenomeno.

En Maĉen (en Hupej 湖北麻城), ĉiutaga mortas kelkaj malsatuloj. En Tunŝan k Lotĉjen (en Hupej 湖北省通山羅田 9 el 10 loĝejoj estas malplenaj.

En Liĉjan (en Kĉiansu provinco 江蘇省溧陽), 15-6 jaraj knabinoj estas vendataj nur por 7-8 ĉinaj dolaroj (1 ina dolaro=6.1 gmk).

Multaj vilaĝanoj el diversaj gubernioj de Kĉiansu forlasis sian nenionhavan vilaĝon k venis ŝanhajon por fariĝi servistino. Pli ol 2000 tiaj vilaĝanoj vane atendas sian bonŝancon en la laborporejoj (碼頭店).

EL JAPANIO

—El Lateroj de niaj japanaj korespondantoj—

... Iom pri japana esp-movado: Nun en nia esp-ujo regas burĝa ideo. La burĝaj espistoj uzas nian lingvon kiel socian ludilon. Ili forgas eĉ homararismom, gvidanta principo de neutralistoj. Ĝi estas la centra organizo de ili. Kiel faŝista esp-societo sin trovas la granda organizo apartenanta al Omotismo, kies organo estas Oomoto Internacia. Tiu ĉi religio estas unu el la plej malnolaj religioj. Ĝi ekpluatas materio kaj trompas spirite la amason. Sekve ĝia esp-organizo estas riĉa ekonomie, pova eldoni grandan organon. En kia kondiĉo estas proleta esp-movado? JPEU, kiu apartenas al Ligo de Japanaj Prolet-Kulturaj Organizoj (KOPF), iam malaperis por malhelpo, sed nun denove funkcias forte. Estas eldonata en Japanio dumonata gazeto "La Studo Pri Lingvo Internacia". Tiu gazeto estas tre interesa, freŝa, studema k serioza. (K.K.)

La 2an de sept. la Tokia Elektra Oficejo (東京電氣局) deklaris al ĉiuj laboristoj sian ŝparplanon, laŭ kiu, unufoje maldunginte ĉiujn oni redungos parton el ili per malaltigita salajro. La oficejestro aldonis, ke de nun oni neniam maldungos kaj malaltigos salajron. Laŭ la plano, oni povas ŝpari po jare 4,183,519 jenojn, maldungotaj laboristoj estas entute 10,129, inkluzive konduktorinojn, veturigistojn, signalistojn en tran-fako, konduktorinojn, ŝoforojn en aŭto-fake, kaj laboristojn en elektra fako kaj en fabriko; provizora subvencio al maldungitoj estas 20,452,112 jenoj (po 2,019 jenoj-tiom multe!—la red.); nova salajro estas 10% pli malaltigita de la ĝisnuna salajro. (J.M.)

展望台

△ 8月12日—15日在法國 Lille 舉行之IPE代表大會，其議事日程有：法西主義，戰爭危險與普通世界語運動的任務(政治報告)；IPE 總書寫報告；Sur Posteno 編輯部報告；PEK-工作的報告與討論；在中立(neŭtrala)運動中的工作(報告)；IPE 在言語研究方面的工作；反法西斯主義的普通世界語統一戰線的結成；及其他重要報告與討論。大會情形，將于下期報告。

△ 「世界」今年第2-3號合刊上 D.S. Tsai 同志所作 Cinio, la venonta baltalkampo 一文，已譯爲馬來文，刊載于在荷屬印度 Makasser 出版之亞洲日報(Powaria Asia)。

△ 上海中華日報(上海河南路)最近刊出「世界語」第一期已於9月1日出版，內容有：耶非底學說的簡略介紹，一個拉丁化者的剖記，所謂歐化問題等。關於耶非底學說一文乃根據 E. Andreev 所作 "La Revolucio en Lingvo-scienca" 一書。其第二期亦于9月29日出版，內容有：費雲先生之「拉丁化給我們自傳與勇氣」及國內外消息。

△ 隨日本同志將出版一刊物，名 Antaten Marŝo。

△ 生活書店出版之大白月刊第一期上，刊有胡適之同志「怎麼打倒方塊字

」一文，該文主張提倡「寫別字」和「開別字寫」，以爲打倒方塊字，實行拉丁化的準備。該文即題爲別字及開別字寫，例如其題目即寫成：「怎平 打到方塊字？」

△ 據「世界語之光」載，傅振倫同志所編之漢文世界語字典即可出版。

IPE總書寫現已遷到雷格特，並自8月份起，在該處電台 (RW 63, 波長 1224.5)作播音演講。

△ TIKOS 同志編，中國世界語書店出版之世界語語彙文選，共 24 號 98頁，現已出齊。

△ 奧大利亞洲工人世界語學會出有月刊一種，名 La Laborista Espe antio, 內容頗精彩。

△ 北新書店出版之青年界 8卷 1號(今年6月號)內有來自君之「世界語文學概觀」一文，文長 7頁，其目次有：其史的發達，現狀及將來；據短期的世界語文學；大戰前的世界語文學；大戰後的世界語文學；30年代世界語文學；世界語文學的將來。

△ 現代雜誌5卷5號(9月號)內亦有英國 W. B. Johnson 原著，金友木君翻譯「世界語文學概觀」一文，惟內容與青年界的不同。該文係從最新出版歐式款編定的簡易讀本 (Facila legolibro) 中譯出，原文係世界語。

△ 上海世界語者協會開設之第 8 屆講習班已於9月14日開始。加入者計 39

人，內有鄭浩影同志，係自福建泉州來滬，專談學世界語者。

△ 據IPE 新聞稿消息，Sur Posteno 搬出中國專號外，將出布爾加利亞及英國專號，由英兩國 IPEA 主其事。Sur Posteno 內容將大加刷新。

△ 前用世界語說明之德國工人畫報 AIZ. 現仍出版，內容及印刷之精美仍如前，惟版式已改小。

△ 匈牙利 Fedorak 同志已抵廣州，9月4日廣州同志許倫博區聲白李潔潔叔仁等爲之舉行歡迎會。

△ 日本 FRONT 社出版之「世界語文學」(兩月刊)第2年第4號已出，該號在中國世界語者 Cicio Mare 同志的一篇原作短篇小說 Vilaĝoj Malsatas, 係描寫中國農村情形者。該刊定價每期 20錢，全年 1圓 20錢。如向中國世界語書店另購(從第2年第2號起另購)，只收 1角 5分，外加郵費 1分；預定全年只收 1元，寄費在內。

△ 據聞日本 JPEU 業已恢復工作，已有支部 6處相繼成立。但是 JPEU 的幾個 gvidantoj, 如「綠葉集」及 Proleta Kurso de Esp. 的作者伊井廷等，則下仍在 mallibroj 中。

△ 「這本戰報」譯者魏弘和近與譯本不恰者 La Ekonomia Krizo 一書，內容有「銀問題與資本家制」，「戰債與賠償問題」等，書末附有 Notoj, 內有經濟學術語頗多。

Laboristina Vivo en Formoso

Mi estas laboristino en la fabriko de Formosa Fajrkraĵa-kompanio en Taihoku. En 1914 j. ni laboristinoj estis 32% de la tuta laboristaro en tiu fabriko, post 10 jaroj, en 1923 j. la procento nur altiĝis ĝis 34%, sed en la kriza jaro 1927, ĝis 44% post 1929 j. a procento iom post iom malaltiĝis. En Formoso ankoraŭ ekzistas pli ol 90,000 laboristinoj de hejmindustrio, kiuj absolute superas la nombron de fabriĉaj gelaboristoj en tuta Formoso. La ekzisto de troaj laboristinoj ebligas la kapitalistojn ne nur malbonigi la laborokondiĉojn de tuta laboristaro, sed ankaŭ apliki sovaĝan feŭdan ekspluatadon.

Nia fabriko havis 940 gelaboristojn en 1930 j., inter ili nur 1 japano, la aliaj estas ĉiuj formosoj. El 939 formosaj gelaboristoj, 49 viraj k 890 virinaj, 469 el la laboristinoj estas hejmaj laboristinoj, kiuj laboras en sia hejmo, ricevante materialon de la fabriko. Ekcepte laboristojn, kiuj ricevas laŭtagan salajron, ni ĉiuj ricevas laŭkvantan salajron (salajro kalkulata laŭ la kvanto de laboro). Nia meza enspezo en ĉiu tago estas 21 sen (japana mono), sed tiu de la hejma laboristino eĉ pli mizera, nur 7 sen k 6 rin (rin=1/10 sen); kompare kun la meza laboristina salajro 34 sen en ĉiu tago en 1921 j., ĝi jam malaltiĝis je tri kvaronoj. Mi laboras en tiu fabriko jam pli ol 3 jarojn, k nur ricevas ankoraŭ nur 30-35 sen ĉiutage. Inter ni estas multaj infanlaboristoj, eĉ sin trovas najjara knabino. Ili ĉiutage salajro apenaŭ atingas 10 sen. Malgraŭ ke nia salajro estas tre malalta, nia laboro estas tre danĝera, iam por eksplodo de pulvo unumomente mortis 13 infanlaboristoj.

Kontraste al nia malalta salajro, la ĉefdirektoro ricevas 333 jen k kiel veturpagon 36 jen por ĉiu monato. Nur tiu veturpago en unu monato egals kun la tuta sumo de unutaĝa salajro de 469 hejmlaboristinoj. Se la hejmlaboristino volas akiri lian monatan enspezon, por kiam da tagoj ŝi devas labori 4,816 tagojn! t.e. 13 jaroj, 2 monatoj k 11 tagoj! La fabrika laboristino bezonas 1,743 tagojn, t.e. 4 jaroj, 9 monatoj k 13 tagoj. Ankoraŭ permesu min supoziti, kiam da tagoj ni bezonas, se ni volas akiri la egalsumon de lia jara enspezo! La fabrika laboristino bezonas 57 jarojn, 5 monatojn k 6 tagojn, k la hejmlaboristinoj, ne miru. 158 jarojn, 4 monatojn k 12 tagojn.

Nia labortago estas 11 horoj. Malgraŭ ke salajro estas kalkulata laŭ kvanto de laboro, manĝado (krom tagmanĝo) k interparolado

NUNTEMPA AMO

S-ano Fedorĉak, hungara esp-isto nun vajaganta en Ĉinio, trapasante Mukdenon lastmonate, havis jenau dialogon kun Oomoto-funkciulo:

Fedorĉak: Kial japanoj volas okupi Mongolion?

Oomoto (kun serioza mieno): Ne okupi, tute ne okupi! Ni japanoj tre deziras, tre amas logi kune kun mongoloj, ĉar ili estas niaj parencoj.

KULTURAJ NOTOJ

Ekde tiu lernperiodo oni instruas antikvajn klasikaĵojn (verkojn de Konfucio, Mencius ktp) en ĉiuj lernejoj en Kanton, inkluzive elementajn lernejojn. Evidente, la registaro penas per tio ŝtopi la influon de revolucia deo al gejunuloj.

La edukoficejo de Fukjen provinco donis ordonon al ĉiuj lernejoj, ke ĉiuj lernantoj, ĉu novaj aŭ malnovaj, devas esti garantataj pri sia ago de du ŝtatoŝiistoj aŭ ŝtataj komercistoj. La motivo de tiu ordono estas malebligi la "reakciulojn" (legu: revoluciulojn) eniri lernejojn.

Dank' al la varma diskutado pri ĉina lingva problemo, ĉinaj kulturlaborantoj komencis turni sian atenton al la jafetida teorio de Marr. Artikoloj pri Marr k lia teorio nun aperas en kelkaj gazetoj. La esp-a broŝuro "Revolucio en la Lingvoscienco" de A.P. Andreev pri Marra teorio nun estas tradukata ĉinalingven.

Aperas "La Lingvo", monata aldono al Ĉun Hŭa Ĵi Pao, multe legata ĵurnalo en

estas malpermesataj, alie kruela puno sekvas. Nur laŭ la volo de inspektoro, laboristinoj estas ofte monpunataj je triono de sia taga salajro. Eĉ al infanlaboristoj, kiuj ĉiutage nur gajnas 10 sen, oni ofte monpunas, k tiuokaze, ili devas labori tute nepagata.

Dank' al tio, ke pro la ekonomia krizo multaj virinoj fariĝis rezervoj de labora armeo, la kapitalistoj, por pli senĝene ekspluati, ĉiam maldungas la malnovajn k varbas novajn kiel hejm-laboristinojn. La nombro de fabriĉaj laboristinoj pli k pli malmultiĝas, nun nur restas malpli ol 195 personoj, k ilia salajro ankaŭ multe malaltiĝas. Sed el nia mizero k malsato, el nia sango k ŝvito, kreas la profito de kapitalistoj, la profito de la kompanio restas 30% ĉiujare.

—De Lim Wen Ĉin

介紹一部有趣的讀物

葉君

如果你能有機會做一次旅行，三天或一星期。在你的行篋內，我想你不定記放一份最近的 Sur Posteno, 或是日本 Fronto 社出的「國際語研究」, 「世界語文學」的。但是此外, 我勸你一定還得帶一本非常不可的書。

在我, 是毫不猶豫地檢選這一本書的: SAT大辭典 (Plena Vortaro de Esperanto)。

不錯, 這不是本「書」, 而是冊用世界語來說明世界語的所謂 Esperanto-Esperanta vortaro, 但是我却以為同時這也是本最有趣的讀物。

好的辭典同時是本有趣的讀物, 這句話一定有許多人都聽了搖頭, 其實是一點不錯的。譬如說, 你在車廂中已經坐了兩個鐘頭, 當天的報紙已經翻完, 而你的目的地還得要兩小時之後才能到達。這時候你會覺得旅途的厭倦, 於是你取出一本什麼雜誌來 (自然我並不反對你這樣做的)。然而開頭一篇就是「日俄衝突與第二次世界大戰之預測」, 或是「孔子的政治思想與中國民族之出路」, 於是你讀了半頁, 嘆了口氣又隨手拋了 (這種事情是常有的)。這樣的時候, 幸而你是個世界語者 (就是說, 已

MALAMO

En Mukdeno, nun ĉie videblas argila infana ludilo en la formo de japaneno, en kiun estas metita pulvo; la infanoj jetas ĝin teren k faras ekbrulon. K jena balado ankaŭ vaste cirkulas inter mukdenaj infanoj: "Ĉie teren kovras koloraĉoj, ne longe regos japanacoj".

Ŝanhajo. Oni intencas en tiu aldono enkonduki la dialektmaterialisman lingvan teorion, kiu estas nun sofo bezonata.

Dum la Nazi-ministroj honoras la cindrigo de revoluciaj k liberalistaj verkoj kiel "signalon de nova kultura epoko" aŭ "simbolo de nove Germanio", "Boersenblatt", organo de germana lirovidendista gildo, lastatempoj deklaris jene: "la eldonejoj k librojoj perdis kontakton kun la legantaro, libroj restas en stoko ĝis tiam ili fariĝis nefreŝdataj. Ĉiuj klopodaj allogi laboristojn al burĝaj librojoj estas vanaj."

En 1928 libroj estis publikigitaj en USSR en 65 naĉiaj lingvoj k en 1933 en 104. Sama estas en la kampo de periodaĵoj. En 1928 ĵurnaloj estis eldonitaj en USSR en 48 naĉiaj lingvoj k en 1933 en 69. La cirkula kvanto de tiuj ĵurnaloj atingis 11 milionojn da ekzempleroj en 1933.

"Ĉeluskin", nova soveta filmo, estas la vivanta notlibro de la tuta historio de la ekspedicio estrata de Profesoro Sĉmidt. Ĝi prezentas la surglacian vivon de la ekspedicio, la heroan agon de la aviadistoj kiuj savis la ekspedicianojn k la varman bonvenon de la amasoj en diversaj urboj kiam la ekspedicio revenis Moskvon. Neniu ĵurnala informo aŭ foto povas prezenti pri tiu bela okazinto tiel vivece kiel la filmo. Bonega estas tiu filmo, malgraŭ ke ĝi estas fotita sub malfacilega kondiĉoj.

開始學世界語的人), 你可以翻開那冊 SAT大辭典來試試看。

自然, 起初你是不信任我的話的。但是, 你終於拿在手裏隨手一翻——79頁。於是你看到了 dekstaa (右) 這樣一個粗體字, 底下的說明是: Troviganta de la flanko kontraŭa al tiu de la koro (在與心臟的相對的那一邊的)。起初你不大了然, 但終於恍然了: 心臟是在人身左方的 (雖然照中國的非科學的習慣說法, 心是在中央的) 所以用心臟來說明「左」「右」真是很巧妙而又是科學的辦法。再看下去是 dekstrulo — 這一個轉來語, 後面的說明是: persono apartenanta al la konservativaj aŭ reakciaj partioj, kiuj sidas en parlamentaĵo dokstre de la prezidanto (屬於保守的或反動的政黨的人, 在議會中坐在主席的右方的)。這個說明告訴了你「左派」「右派」兩個名詞的來源, 對於這個意外的獲得你的高興是可以想像的。而 maldekstrulo 除了「左派」之外, 却還有「左撇子」(Kiu uzas kutime maldekstran manon anstataŭ dekstra, 有用左手來代替右手的習慣的人) 的意義, 也是鐘編世漢模範字典中所沒有的。

於是你又是隨手一翻——這一次是 222 頁。你看到了 karno (肉) 這一個單字。在底下的用意大體排着的例子中, 你又找到了有趣的句子: karno-koloraj ŝtrumpoj, — 喔, 肉色

世界語

B: 文學
III. 世界語:
日文譯

1. 世界語短
2. 叔母達妹
3. 意門湖
4. 猶大小說
5. 給海蘭的
6. 八體詩集
7. 心之片隅

C: 社會科學

1. Naciismo
2. 世界語本
3. A.B.C. d
4. La krizo
5. Financa
6. Papa ma
7. Respondoj sovetaj
8. La milita sima orie
9. La ekonom de Hung
10. Socialism
11. 關於蘇聯王
12. La decid
13. La paŝoj
14. La unua
15. Rezultoj kvinjarpl
16. Pri la dua

C. 雜著

1. Esperanto
2. Ok sem
3. Apud lan
4. La unua
5. Tiel estis 1915
6. Pro kio
7. Manifest tutmonda la komunio
8. Eklezio
9. Antaŭen
10. Boŝveva
11. Parolado
12. Rekordo
13. Schindler
14. Kiel ni k

II. 國故

1. Vortoj (論語)
2. La libro de fila pi
3. Granda doktrino (大學中)

III. 旅行指

1. Hastings
2. Pri Dan
3. Japanar
4. La Leipzig

圖書館

中級講座 葉君

名著之中

小說集

話

三民主義

piilo en la

arkoj

al ekster-

istoj

n malprok-

ia unueco

io

kaj religio

plu la unua

io

vinjarplano

反宗教

traktoro

noj en la

granda

limoj

o majo

en la jaro

ghano Lieb-

premita je

Lenin

de sesa

kongreso de

sta internac-

aj oktobra

al la batalo

komuno de

dum la

konferenc-

misigo"

struktura Dn-

instruas soc-

o Konfucio

Knabineto Kun

Alumetoj (七)

Si ekbruligis novan alumeton. Kaj jen la knabineto sidis subplej belega Kristnaska arbo; gi estis ankoraŭ pli granda kaj multe pli riĉe ornamita ol tiu, kiun si en la sankta vespero vidis tra la vitra pordo ĉe la riĉa komercisto. Miloj da kandeloj brulis sur la verdaj branĉoj; kaj mikskoloraj bildoj, similaj al tiuj, kiuj estis ekspoziciitaj en la fenestroj de la magazenoj, rigardis sur ŝin; la knabineto etendis al ili ambaŭ manojn, — tiam la alumeto estingiĝis. La multo da Kristnaskaj kandeloj leviĝis pli kaj pli altan, kaj nur nun ŝi vidis, ke tio estis la helaĵ steloj. Unu el ili falis malsupren kaj trenis post si tra la ĉielo longan strion da fajro.

Knabineto kun Alumetoj
作者 H. Andersen 的畫像

"Nun iu mortas!" diris la knabineto, ĉar la maljuna avino, kiu sola estis afabla en rilato al ŝi, sed nun jam delonge plu ne vivis, estis dirinta: "Kiam stelo falas, tiam unu animo leviĝas al Dio."

【譯文】她重新又擦了一支火柴。於是她(覺得好像)坐在異常美麗的聖誕樹的底下。這棵樹,比了聖誕節晚上她在一家富商的玻璃門外望進去所看見的那株,來得更大,裝飾得更美。幾千支蠟燭在綠色的枝上燃燒着,各種各樣顏色的畫片(正像那些在店舖的櫺窗中所陳列的)在對她望着。小姑娘伸出兩隻手來。——那時候,火柴熄了。聖誕樹上的這許多蠟燭漸漸昇向高處,到這時她才知道,那些蠟燭原來是明亮的星兒。中間有一顆星掉了下來,在天空中劃了一道火光。

「現在有個人死了!」小姑娘說,因為唯一的對她印善的,而去世已久的她的老祖母會說過:「當一顆星兒落下的時候,有一個靈魂要昇天了。」

【註釋】 1. nova = alia

- 2. Kristo. 基督. Krist-nasko, 基督誕日. Krist aska arbo, 聖誕樹.
3. multe pli riĉe ornamita, 裝飾得更為豐富, 樹上的裝飾物更多.
4. sankta vespero, 聖誕節晚.
5. verdaj branĉoj (de la Kristnaska arbo)
6. mikskoloraj, 各種各樣的顏色的
7. ekspozicio, 展覽會. ekspozicii, 陳列, 展覽.
8. fenestroj de la magazenoj, 店舖的窗. 此處的 fenestro, 當是指 montra fenestro.
9. Kristnaskaj kandeloj, 指 Kristnaska arbo 上的蠟燭.
10. tio 此處指上文 Kristnaskaj kandeloj.
11. trenis post si, 拖在自己的背後.
12. en rilato al ŝi, 對於她.

(絲)襪! (要是你不在這里找到, 你不敢在自己的文章中這樣用的, 怕人家說你杜撰). 接着, 又有一條例子是: tranci rekte en la karnon. (角上邊加着 Z 這個記號, 你自然知道: 這條例子是從 Zamenhof 的著作中引來的). 後邊插孤里的說明是: alre k trafo kritiki. 你想了一想, 可以知道中國文中「一針見血」在世界語中應如何表現.

在 294 頁 Litero (字母) 這一個單字底下, 你找到了 kun-ĉapeloj, ĉapel-it-aj literoj. 於是你才知道了「帶帽子的字母」的說法不單被應用於中國世界語書之間.

這個故事是說不完的, 而這本辭典的意義也決不單在於上述這末一點. 它還有個用處是使我們得到對於一切事物的精密確切的概念, 除去我們在傳統中所受到的許多玄學的, 非科學的成見, 他如許多前置詞 (je, pro, por, el, ...) 動詞 (apartoni, malki, placi, konsisti, peti, postuli), 接頭語接尾語的正確的意義和用法, 倒可以說還在其次.

這本辭典初版售完已有好幾個月, 現在再版業已出版, 而且大加增訂, 新字增加二百四十個左右, 版子亦是重新排過的, 字體已較初版來得小, 印刷裝訂亦比初版精美. 但是這本

LINGVA KONSULTEJO

Ĉ. Ĉen 同志問:

1. 在下面一句話裏: Abonu La Mondo-n, organo de ĉina esp-movado, sendependa, monata, ilustrita, ... leginda por ĉiuj progresemaj esp-istoj, 其中 organo 是 La Mondo 的同位格, sendependa, monata, ilustrita 以及 leginda 都是 organo 的修飾語, 在這五個字後面, 似都應加 "n". 但這樣一來, 念起來怪難聽而覺不勝沉重. 我想一概略而不用. 而在文法上可解釋為: organo 之前省去了 kiu estas, 其全文為 Abonu La Mondo-n, kiu estas organo de ĉina esp-movado, ... 似也說得過去. 所謂文法, 原不過為了維持一種文字之系統之用, 對於該文字的種種現象加以合理的(也可以說能「自圓其說」的)說明而已.

答: Ĉ. Ĉen 同志所提出的, 省去 kiu estas, 的解釋是可以接受的, 而且這一解釋是一般地被接受着. 按語言的目的在傳達情意, 能達到這一目的的語法, 是有生存力和生存權的. 文法便是從這種生存着的語法所歸納出來的法則. 大凡合于邏輯的語法, 因為被入的理智所能共同理解, 故必富有生存力, 尤其在沒有不合理的傳統的世界語中, 此種情形格外顯著. 但是如上面所說, 文法源於生存着(即後大家所共同接受着)的語法, 因此不合邏輯的法則每因已被共同接受, 常被容納於文法之中, 如我們在自然語中所能看到的.

我以為把文法認為是語言所從而演繹產生的基礎或用以解釋語言現象的說法, 有一些本末倒置. 雖然既存的語法, 常可作為新語法的南針.

關於同位格, 我想趁現在的機會略加討論. 我覺得同位格可以分作三種性質:

1. 加重語氣, 指明前面一個名詞(或代名詞)的身分及特性的. 如: Vi venis por oktimigi nin, malŝagaj homojn. 此間 malŝagaj homojn 特別指出 nin 之特性, 是把 nin 作為 malŝagaj homojn 而 oktimigi 的. 在這種場合, 前面一個字, 常常是很狹義的, 而後面一個字却較為廣義. 如: Se vidos vi Marcelon, Horaclon, kielgejn miajn, rapidigu ilin. La koko, trumpetisto de l' mateno, vokas el dormo per sia lauta, hela voĉo.

2. 述明前面一個字是什麼, 而加以限定. 無異: 說它是什麼而非別的. 如: Li ricevis la titolon princeo. 在這種場合, 前面一個字常是意義廣泛, 而後面一個則較為狹義. 如: Li opiojis neŝatinda antaŭjuĝo la epiteton malkuraĝulo, donata al kiu ajn ne volas dueli. Ĉu vi komprenas bone la vorton mortigo.

3. 專有名詞. 如: Napoleono forlasis la insulon Elbo. La urbo Iliono plu ne vivis. La urboj Pavia, Lodi, Cromona akceptis entuziasme la franca militistaron. Fraŭlino Mario hodiaŭ vizitis godoktorojn Petro.

當同位格的後面一字是目的格形式的時候, 在後面的同位格字之屬於第一類的通常多同用目的格形, 此屬於第二第三類的則不跟同用目的格, 如上舉各例所示. Ĉ. Ĉen 同志所提出的例子, 是屬於第一類的, 通常多同用目的格形. 但 Ĉ. Ĉen 同志的解釋是可以接受的. 而且這並無破壞文法的統一性的害處, 但倒給予語言以一種新的 nuanco.

我以為第一類的同位格是真正的同位格, 它可以在前面加 t. e. (=tio estas). 而 t. e. 通常應作為(如我們杜造的名字)「同位句」的接續詞, 如 Por ĉia tago mi ricevis kvin frankojn, sed por la hodiaŭa tago mi ricevis duoblan pagon, t. e. dek frankojn. 等於... t. e. mi ricevis dek frankojn. 第二類的同位格則是省略 kiu estas 而成. 第三類則是省略 kiu nomas 而成.

我們有時候也看到下面這類句子: Oni gastigas esperantistojn-verkistojn el najbara lando. 這裏 esperantistojn-verkistojn 既作為一個合成字, 則 esperantist(-o)- 後面的 -jn 是可省的.

辭典有個很大的缺點, 就是定價要十馬克(約合中國十二元), 太貴了, 到底不是一般人所能買的. 現在上海有家書店願意把它翻印, 據說定價可以減低到原價的四分之一. 在使大家都能以極低的價格得到這樣一本好書這一點上, 我是願意竭力贊助的.

如果沒有這部辭典的幫助, 初學的同志想自由作文, 在我是不能想像的. 因此, 對於每一個同志(即使他已買過初版的), 我都無條件地推薦這部辭典. 我敢負責保證: 這部辭典決不會使讀者失望的.

Il-3 Jaro, N-ro 19.

LA LINGVO-SCIENCO 言語科學

N-ro 13 Monata Aldono al LA MONDO 第十三號 一九三四年，十月

拉丁化問題雜論 焦風

(一)中國語寫法拉丁化和大眾語運動

雖說中國語寫法拉丁化和大眾語這兩個運動，都是為大眾爭取文字這一個工具為目的，但是兩者之間實有甚大區別。

大眾語是以承認方塊字之存在為其前提的。它想把這個久已和活的話分開的字，拉轉來再和口語凝合起來。

我們如以口語的結構和聲音作為語言的內容，而以書面上的文字或記號作為語言的形式；則眼前方塊字這種形式，實在只配表現「文言」或所謂「五四式的白話文」——這兩種和活的話不同的語言——的內容。要它來表現活的話，則處處顯得其不很夠了。而且這種形式是這麼難學，對於勞苦大眾實少獲得的機會。因此方塊字存在一天，大眾不得不繼續其文盲的命運一天了。

但是這樣說，並非主張即刻拋棄方塊字，更非主張取消大眾語運動。在我們沒有得到較好的新工具之前，萬萬不能任意拋棄舊工具。我們不但不能拋棄它，而且還應當盡量利用它，改進它，使它對我們供給更大的效用。這便是大眾語運動的意義。

大眾語運動是方塊字這一形式之更高的發展。使方塊字能為更廣大人羣劬勞。因此是值得大眾擁護的。

但是想把方塊字和口語完全凝合，這一企圖是難以成功的。而這把口語和書面語凝合為一企圖，只有用拼音字母——即拉丁化——才能成功。因此大眾語運動的未來，有其一定的限度而後其終極的目的應合流于拉丁化。

(二)中國國內的共通語

但是拉丁化在字形上是依附于口語的發音的，而口語的發音則各地方言頗不相同，于是在書面上也勢必各有不同的語言了。這點在暫時以為大眾語運動者或國語運動者所誤病。

國語運動者所採取的建立共通語——即國語——的方法，是命名一種方言作為共通語的基礎。大眾語運動者不放棄語言之統一，而其辦法，則是以一般地為各地大眾所共曉的活的語言材料為基礎。

國語運動者的辦法，是叫其他方言區域的人們來學會另一種方言。這種法定的方言對於他們，在發音方面既不相同而在語法和語言傳統方面也是頗有差異的。在語言紛紜的國內，命名一種方言作為法定的國語，固然是沒有辦法中的一個辦法。但是我們必得承認，這種辦法絕對不足以解決建立普遍的統一語言這一個問題。更加不足以解決大眾的識字和語文合一的問題。

大眾語以各地大眾所共曉的語言材料為基礎，所以在建立普遍的統一語言上面，似乎比國語運動可以有更多的機會，然而這種統一語言恐怕只是書面的統一語而已。譬如說「我吃飯」這句話，是很好的大眾語，為各地大眾所實際應用着的活語言。然而假使這句叫北方人來念給甯波人聽，或反之其道而行之，可是仍

舊大家聽不懂的。不過寫出來一看，則大家是一看就明白的。這完全是叨活語言和文字尚有若干貫通的地方的光。大眾語運動者看明白這一點，想盡量加以利用和光大，使方塊字增加了新的生命，這是大眾語運動存在的根據。然而我們如一想到，方塊字之要不得，則我們更不得不承認，為大眾爭取書面語音，還是非有拼音——拉丁化——運動不可的。

各地方言拉丁化之後，要像大眾語或國語似的一看明瞭的好處是不會有的。但是拉丁化的目的不任于建立統一語。它的任務是為大眾爭取平等語和消滅文盲。要叫它來建立統一語是自已熱昏。

不過拉丁化並不反對統一語之建立。它不妨礙國語運動的，假使國語運動本身有存在的理由的話，甚且它是有助於各地方言之互相吸收，融化和交流，因此曾多了各地共曉的語言材料，使統一語的基礎廣大和具體化起來。這並不是空想。當大眾有了文字這個工具時，必可大大提高其文化水準，大大豐富其裏來的語言。這種新得的語言材料，在各地無疑的都是一些彼此共通的，甚且無論在內容或形式方面都很互相一律的東西，此外因交談知識關係和各種方言更易互相接觸之故，各地方言之同化作用和淨化作用(即太殊別的語素之消除)，自必大為加速。這些都是有助於統一語之建立的。然於拉丁化運動，即使沒有這些消滯作用，也已經有它充分存在的理由了。

(三)中國語寫法拉丁化之後

中國語寫法拉丁化之後，大概會有好幾組拉丁字母，以應各區方言之需要。因為各地方音互殊，北方語的拉丁字母不能拿來寫南方和別地方的土話，所以只得再來另擬一組或甚至幾組字母的。(假使能就北方語拉丁字母，再加若干字母和若干拼音規則，把它擴大起來，而可以到處應用，自然是頂好不過了。然而據我看來，這很少可能。)

這幾組字母，應從下面做起來。即先求它能夠應付小方言的需要，於是推行到附近的方言，加以補充和訂正。慢慢可以通用于很多的方言之中，而形成該方言區的共通的完整的字母組。我這裏所說的是字母，不是方言。譬如寧波話所用的字母，一定可以用之於紹興話，即使多加添一二個字母，但一定添得有限，而無另立一組新字母的必要。所以紹興一處可以有四個各別的方言，而字母却一組已經夠了。

這樣，在一個方言區之中，有一組共通的字母。大家用這共通的字母來寫許多各異的方言。這在國語運動者聽來，不免覺得好笑。但是拉丁字母現有幾十個，拼音規則大約不上一二十條，這使我們有把它教給每個文盲的可能。以鄞縣為例，該縣有人口二十一萬，識字者以百分之三十計算，計識字者六萬餘人。但是這六萬餘人未必每個個能閱讀長篇文章的能力，然而在鄞縣發行的日報常在二種以上。我國人口通常稱為四萬萬，全國方言假定其為二千種，則平均每種方言尚有廿萬懂得，倘使只有二百種方言，則每種方言便有二百萬人懂得了。所以愁懂得拉丁化土話文字的人太少，是不必的。

當拉丁化書報一出版，各地的讀者便隨時可以接觸並學習同區的乃至各區的別種土話。因此鄰近的方言立刻就能迅速地同化起來，各地土話之太特殊的分子迅速地會淨化起來。這種例子可以從出遠門的人和常到城市的鄉下人那裏去看出來。因此所謂普通話(國的，區的或一隅的)很快的就可建設起來。而且可以藉書報之助把這種普通話積極普及起來。因此在拉丁化的開始，它好像是土話的保衛者，但是不久，它就消滅各土話間的界限，而造成一隅的，一區的乃至一國的普通話。

另一方面，土話既經過了拉丁化而成為書面文字，它自然應用到各方面的著作上去，成為傳播知識的利器。以此為媒介一定可以引入許多新的語言材料，而把土話大大豐富化，精密化了。

然而最大的影響，是大眾的文化水準必因文字這種工具之獲得而提高。真正的工農作家也有產生的可能，而大眾的文學才能也不至再被方塊字這個怪情所湮沒了。

但是一定的，在拉丁化的初期，有很多文人會把白話文譯成拉丁字母，而算作拉丁化的口語。這種人即是鬼話式的白話文的創造者，但是他們難得成功，因為他們已經失却方塊字的憑藉了。所以像我們帶有鬼話氣的人，一定得多多向大眾學習。

然而和口語貫通的拉丁化書面語之建設，也不是如何容易的事。我們必需有很多的努力，並經過不少的困難。但是我們相信大眾有這個力量把它建立起來。

至于方塊字一系的書文和白話文，在長時期之內自然還存在着的。不過它必得經由大眾語運動而更加發展起來。在起初不特不會消滅，而且會更加普遍起來，在某一時期，依然擔任着重要的脚色，然而慢慢地，讓地位與拉丁化，乃至于排出一般的應稱之外。

略語註釋(續) 傅平

- k. kaj 及，與
k.in. kaj aliaj; kaj ankaŭ 及其他；又及
kas. kasisto 收支員
k.o. kaj oetraj 及其他
k.ĉ.l. kun ĉiuj landoj 與各國
K.dino kamaradino 女同志
K.dor; kdo kamarado 同志
k.e. kio estas 這是
kem. kemio 化學
k.o.p. kieloble plej 最，極
K.B.U. Komroista Esperanto-Unio 商人世界語聯合會
kg. kilogramo 啓羅格爾姆
kino kinematograf; -ejo 影戲；影戲院
k.io kompanio 公司
Kl. klaso 級
Km. kilometro 啓羅米突
k.m.a. kaj multaj aliaj 及其他(表示衆多數的)
k-o kompanio 公司
kom. komitato; komeroo 委員會；商業
Kominternio komunista internacio 共產國際
kompartio. komunista partio 共產黨
konj. konjunktio 接續詞
kp. komparu 請比較
K.R. Konstanta reprezentaro 永久代表團
k.a. kaj similaj 以及類似的
k.sekv. kaj sekvanta 以及後來的
k.t.p. ktp. kaj tiel plu 等等
kur. kuranta (jaro) 今(年)

(未完)

語言的結構

干鐵譯

英文作詞師大學 W. E. Collinson 博士教授
所著之 *La Homa Lingvoj* (人類語言) 小書第九章第一節的譯文。這裏所講的只是語言學的一小部分入門知識，與對於超世界語學研究的同志或許有些幫助。而且這本書用世界語寫的，文中舉例也常引用世界語的材料，于我們頗覺親切，在此其他同類的中，是不大有有的。

想依照結構來把語言分類之前，我們得先提出兩個問題：(1) 那一些概念，事實上在語言中是有着相當的語法可以加以表示的？(2) 要表示這些概念，人類語言有着那些不同的方法？

要回答第一個問題，我們可以考究世界語。第一我們見到一批語根。所謂語根，就是表示一個基本意義而連結起來的音組 (son-serio)。語根 bak- 表示一特定的動作，pan- 東西，blank- 狀，li- 人。假使我說 li bak pan blank，差不多每個世界語者都可以略知我要說的是什麼。因此我們如 Sapir 塞比爾氏名這些語素曰 bazaj konceptoj 「基本概念」。

現在我們在語根 bak- 之後加一個音節 ist。於是便從「動作」而成為「動作者」了，即與該動作有某種關係的人。ist 帶來了附加的意義，而其本身的意義較 bak 更為一般化，因為它的意義是從事于任何動作的人。單獨的 ist 對於我們所表示的觀念，並沒有像 bak 那樣明確。要分別其作用，我們照塞比爾氏的辦法，稱呼這種被表示的觀念為 deriviga koncepto 「引化的概念」。

我們就把 pan- 之後，依次加上 o, j 和 n。這三個語素有什麼語言上的作用呢？由 i 所表示的觀念是最易明白的。我們用眼睛也就可以分出單和複數來。然而複數的觀念是比上述引化的概念，更加一般化，可以有更多的概念相結合。它是關係於數的一方面的。而且它也和 n 所表示的觀念更加具體乃至更易感覺些。所以塞比爾氏名之曰 koncepto de konkreta rilato 「具體關係的概念」。

然則 o 和 n 表示什麼呢？我們慣常總說，o 是「名詞」的語尾。然而名詞是文法中的編織。在有些語言之中，名詞，形容詞，動詞等等並無何種可見的分別的。在文法之外，我們在生活中分別不出名詞的 ruĝo 和形容詞的 ruĝa，兩個都是說相同的顏色的印象。只有在句子之中，它們的作用才分別得出。語尾 n 也是如此。我們來看 Bakisto bakas pano. 這句句也。這裏對於 pan-bak-ado 這一個複合的情況，我們在精神上給分作三部分，我們把它們分別說出，而又把它們互相連結起來。在這樣場合，我們有了動作者，動作和受動作者。在世界語裏，我們對於這種關係，明晰地用 o 表示「主動」，-as 等表示動作，n 表示受動作的東西。換一句話，o 和 n 在句子中給予了特定的階級上的形式，在語言上它表示出邏輯上分析的結果。這種句子形式上的語素，照塞比爾氏之說，是 konceptoj de pura rilato 「純粹關係的概念」。

總而言之，我們可以說，在我們所選作典型的世界語中，語根和引化的附加語是表現着物質的內容，即我們思想的材料或質素；像 o, j, n 之類的語尾則不是獨立的字，而是表示那些內開關的各種關係的。(譯者按：關於語尾是否可算獨立的語根，世界語學者之間各有不同的見解。)

自然的，世界語的造字和表示關係的方法，並不是人類語言中之唯一的，也並不處處可見。中國語就沒有引化的附加語和文法的語尾

。然而它用連語和字序來分別上述的各種概念。反之，英語和德語則有比世界語更多更複的方法。在該兩語中，對於時間——例如現在和過去——不僅用世界語可以用語尾來表示，也可用改變字之內部的韻母來表示的：例如德語 sing- (kantas) 之於 sang (kantis)。但是另一方面，這個韻母變換的法則，又可以表示另外一種關係，即動作和動作之結果，因為英國人以 song 為 kanto 而法國人則用與動詞之過去式相同的 sang。有幾個塞姆語 (semidaj lingvoj) 把這個法則應用得還要廣些，如阿拉伯的 kitāb 為 libro (書) 而 kātīb 為 verkisto (著作家) 等等。

還有在書寫語中所未表出的，句子的發音的變化，也可用作邏輯的和文法的工具。英國人有時用不同的重音來分別名詞和動詞，如 expert (eksperti) 和 export (eksporto)。而聲調的變化也可以分出句子的是問和答覆的 ja。

上述英語的例子，令人感覺發現一種明確的分類原則之為難。不僅同一的關係，有若干不同的表現法，即一個方法也往往有好幾個用途。然而假使我們絕無關係的，在地域和一般的文化上也漠不相關的語言，加以比較，則我們便看見有種種顯大的分別，足以建立起——至少在理論上——若干不同的類型。實在的，分別的界線是不分明的，而且有時其原則也互相矛盾而中和了起來。

第一個試去依照結構作相當地科學的分類是德國語言學家 A. W. Schlegel 雪萊札爾。他如大部分他的後人一樣，創議分作三類：(一) 沒有文法結構的語言，例如中國語；(二) 用附加語的語言 (如用接頭語的非洲的影部語 Bantaj lingvoj，用插入語 infleksio 的亞美利達語 Amerikadaj lingvoj，用接尾語的土耳其，芬蘭，匈牙利等語)；(三) 有字體變化 (fleksio) 的語言。我們暫時把「語尾變化」這個術語指作雪萊札爾所表徵的拉丁及希臘系的語言的結構。我們考慮一下，有語尾變化和用附加語的語言是如何分別開來的。

如我們上面在英語中所見，在附加語之外，尚有別的方法——變換內部的韻母——來造成新字或表示文法關係的。像 length (longeo) 這個字，我們同時用兩種方法，因為在 length 之外尚有 long (longa)，這裏 -eo 這一個觀念用變換韻母來表示而同時也是用附加接尾語 -a 來表示的。在文法形式上，也有同樣的例子，如 sold (vendis) 和 sell (vendas)，也同時合用兩種方法。因為這混合——即在古典語中——常常非常習見的，塞比爾主張名之曰 fusio，意即「銜合」，以與單純的加上附加語相對照。問題常在於程度上。如我們用 aglutin (aoi) 附着語這一個字，則我們寧加之于土耳其之類的語言了。這種語言在語尾之後常加一連串完整的接尾語，如 -smek 為 ami, sevdirmek 為 amig 或 amantiği, sevdimek 為 devi, ami 等。

這樣我們以 fleksio 字體變化這個字指語根內部的變化或「銜合法」，可以免除混亂不明之弊了。

我們很容易看出來，雪萊札爾的意見對於我們現代的研究是不甚足夠的。讓我們來引述較新的分類法。塞比爾和在他之前的 Finck 非因克在這一方面做了一些功績。

塞比爾用兩個標準：(-) 方法和 (二) 綜合的程度。

依照方法，他分為：孤立的 izoligaj lingvoj，如中國語，其語根完全不變而非語根的語素分立開的；附着的如土耳其語 (見上述)；銜合的，如拉丁語和英語之若干形相，例如拉丁語之 mensis 為 al la tabloj 而 mensa 為 tablo 或英語之 kept 為 konservis 而 koop 為 konservis；標徵

的 simbolaj lingvoj，如英語和德語之 sing, sang 和塞姆語等。

請到綜合或語素之組合的程度，我們得引用幾個新的術語，即分析的 analiza，綜合的 sinteza 和併合的 polsintezo。關於分析的辦法我們以世界語為例：當我以 Mi estas trinkanta. 以代 Mi trinkas 或把 la bonulo 分作 la bona homo 時，便是分析。分析常和孤立法同在，如在中國語之中。但在含有字體變化的遺留物的語言，也可以達到高度的分析性；其中如英語。

世界語在這一方面比英語來得綜合一些。例如我們說：Li veni. 在英語中則用助詞，"L asu lin veni."。另一方面，世界語比拉丁語則要分析化一些。這只要把世界語的 Li estas vidata, 和拉丁語的 videtur 一比好了。

「併合」是較高度的綜合，是把許多表示關係的語素附加或併合於基本概念。在凡斯克語 vaska lingvo 中，čarli havas nenun monon 這句話用 dirua ezpaitu 兩個字來說，其中 ezpaitu 併合了 čarli, havas 和 nenun 各個觀念，在芬蘭語中，世界語的 pa juma mi atendis 可以用 odotta masaan 一個字來翻譯，其中 odotta 意為 atendi, -ma 為表示分詞名詞 infinitiv-substantivo 的語素，-sa 表示那 "inesiva" 的關係，iponento 「在其中」的關係，所以就是 dum，而 ni 則為表示所有的接尾語，相當於 mia。

現在我們可以作語言暫定的分類了，不過應當知道我們所建立的只是 tipoj 類型，就是說並非絕對純粹的類別。

把塞比爾的草案中所用的術語略略加以修正，我們可以舉出下列各種類型：

1. 語根孤立，句子構造分析的語言 (以聲調，字序和助詞表示文法關係的)，如中國語以及別的與其結構相類似的東方語言。
2. 語根孤立，句子構造分析之外，也有附加語的語言，如 amoa lingvo 薩摩亞語。
3. 有着多少有些複雜的附加語 (若干個原素同時附加在後面或在前面或插入于中間，以制定字義的) 和稍微綜合化的句子的構造 (表示主語和謂語的語素和各別的字之附加原素併於一體的)。例如：梵語，拉丁語和別的用接頭，接尾，插入語以及韻母變化來造字並同時表示文法關係的古代的印度 羅羅語；用同樣方法造字而以接頭語表示文法關係的影部語；差不多只用接尾語造字造句的土耳其，芬蘭等語；以「銜合」和韻母變化為其造字造句之特點的塞姆語；和有幾個印地安語 indianaj lingvoj，如太開爾瑪語 Takelma 之有字體變化和綜合化；與西奧克斯語 Sioux 之除「字體變化」之外，又有簡單的附上附加語的辦法，而又是非常「綜合化」的，相對照。

人們自然更可以把這個龐大的理論上的類別，再就其方法分作，(A) 並列 apudmetado, (B) 插入 enmetado 和 (C) 引化與文法的語素之銜合等三種。

4. 有附加語而併合化的語言，即是說在這種語言之中，附加語素和文法原素混合而形成大集團，「句子」 fraz-vorto 或至少「子字」 subfraz-vorto。有時我們例如在 Haida 舍依達語中見到與併合化相伴的並列的引化法。但是在有些美洲語言中，人們可以看見語素之高度的銜合，吸收和連結于集團字中，而成為一個意義的單位。

在許多讀者的熱烈要求底下，我們先把「言語科學」的篇幅擴大了。如果再增加二百個定頁，我們決定於明年起增加四分之一篇篇幅，我們要求讀者積極幫助我們完成這個計劃。
—— L.M. 編委